EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2019 02 22
COM(2019) 87 final

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

dėl 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/33/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su liftais ir liftų saugos įtaisais, suderinimo įgyvendinimo ir veikimo

{SWD(2019) 26 final}

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

dėl 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/33/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su liftais ir liftų saugos įtaisais, suderinimo įgyvendinimo ir veikimo

1. ĮVADAS

Direktyva 2014/33/ES dėl liftų ir liftų saugos įtaisų[1] (toliau – Direktyva) buvo priimta 2014 m. vasario 26 d. Su liftais susijusi ES teisinė sistema iš pradžių buvo nustatyta dviem direktyvomis: 1984 m. rugsėjo 17 d. Direktyva 84/528/EEB dėl mechaninių kėlimo įtaisų[2] ir 1984 m. rugsėjo 17 d. Direktyva 84/529/EEB dėl elektrinių, hidraulinių arba elektrinių-hidraulinių liftų[3]. 1999 m. liepos 1 d. abi direktyvos buvo panaikintos 1995 m. birželio mėn. Direktyva 95/16/EB dėl liftų[4], kuri vėliau buvo pakeista Direktyva 2014/33/ES.

Direktyva siekiama:

- visoje ES užtikrinti aukštą liftų naudotojų, įrengėjų ir techninės priežiūros darbuotojų apsaugos lygį;
- prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo derinant valstybių narių įstatymų aspektus, susijusius su liftų naudotojų sveikata ir sauga.

Direktyvos 46 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija pateiktų Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie jos įgyvendinimą ir veikimą. Ši ataskaita turi būti grindžiama konsultacijomis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, be to, prireikus prie jos pridedamas pasiūlymas peržiūrėti Direktyvą.

Šiuo pagrindu Komisija įvertino Direktyvą, remdamasi jos vertinimo išorės tyrimu[5], į kurį buvo įtrauktos įvairios konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais[6] kiti duomenų šaltiniai[7].

---

1 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/33/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su liftais ir liftų saugos įtaisais, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 251).

2 1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/528/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su bendrosiomis mechaninių kėlimo įtaisų nuostatomis, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 72).

3 1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/529/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su elektra valdomų liftų, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 86).

4 1995 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/16/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su liftais, suderinimo (OL L 213, 1995 9 7, p. 1).

5 Tyrimą atliko įmonės „Technopolis Consulting Group Belgium“ vadovaujamas konsorciumas, galutinė ataskaita pateikiama adresu https://publications.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/9f1a5907-e539-11e7-9749-01aa75ed71a1/.

6 Tyrimo išorės konsultanto surengtos konsultacijos:
- viešos konsultacijos internetu (2016 m. birželio mėn.–2017 m. sausio mėn.);
- keletas tikslinių apklausų;
- valstybių narių darbo grupei liftų klausimais skirtas praktinis seminaras;
- pokalbiai su sektoriaus atstovais, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ), notifikuotąsias įstaigas ir valdžios institucijas.

Vertinimo rezultatai buvo aptarti Komisijos tarnybų iniciatyvinės grupės posėdžiuose.

Vertinimo rezultatai pateikiami prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente[8]. Kadangi Direktyva buvo vertinama praėjus mažiau kaip trejiems metams nuo to laiko, kai turėjo įsigalioti nacionalinės teisės aktai, kuriais ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, įrodymų bazė buvo palyginti nedidelė. Tačiau, kadangi Direktyva 2014/33/ES yra tik Direktyvos 95/16/EB suderinimo su naująją teisės aktų sistemą sudarančiu Sprendimu Nr. 768/2008/EB[9] rezultatas be jokių esminių pakeitimų, atliekant vertinimą taip pat nagrinėtas laikotarpis iki dabartinės direktyvos įsigaliojimo, t. y. 1999 m. liepos 1 d.–2014 m. balandžio 19 d., kuriam buvo taikoma Direktyva 95/16/EB.

Atliekant vertinimą buvo įvertinti Liftų direktyvos taikymo rezultatai atsižvelgiant į tai, kiek jie atitinka Direktyvoje nustatytus tikslus (veiksmingumą), Direktyvos efektyvumą (daugiausia dėmesio skiriant reglamentavimo sąnaudų ir naudos, įskaitant administracines sąnaudas ir naudą, analizei ir supaprastinimo galimybėms), jos suderinamumą su kitais ES teisės aktais, aktualumą atsižvelgiant į suinteresuotųjų subjektų poreikius ir Europos pridėtinę vertę.

2. DIREKTYVOS TIKSLAS IR PAGRINDINĖS NUOSTATOS

Direktyva nustatoma teisinė sistema dėl liftų ir jų saugos įtaisų pateikimo rinkai ir liftų eksploatavimo pradžios.

Du pagrindiniai Direktyvos tikslai:

- užtikrinti laisvą liftų ir jų saugos įtaisų judėjimą visoje Europos Sąjungoje, prisidedant prie veiksmingo minėtų gaminių vidaus rinkos veikimo ir jį skatinant. Todėl valstybės narės savo teritorijoje turi leisti prekiauti Direktyvos reikalavimus atitinkančiais liftais ir jų saugos įtaisais;
- užtikrinti, kad į Direktyvos taikymo sritį patenkantys liftai ir jų saugos įtaisai būtų saugūs naudotojams ir techninės priežiūros darbuotojams, taip gerinant šių grupių sveikatą ir saugą.

Direktyvoje derinamos su liftais ir jų saugos įtaisais susijusios nuostatos, be to, ji grindžiama naujojo požiūrio principais, o tai reiškia, kad ji apima tik esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, kurie taikomi rinkoje esantiems liftams ir jų saugos įtaisams ir kuriuos šie gaminiai turi atitikti.

Pagrindinės nuostatos susijusios su taikymo sritimi ir apibrėžtimis, ekonominės veiklos vykdytojų pareigomis, atitikties vertinimo procedūromis, esminiais sveikatos ir saugos reikalavimais ir rinkos priežiūra, būtent:

- su taikymo sritimi ir apibrėžtimis: Direktyvos taikymo sritimi, liftų įrengėjo ir liftų saugos įtaisų gamintojo, pateikimo rinkai ir tiekimo rinkai apibrėžtimis ir kt.;

---

[7] Turimų oficialių statistinių duomenų (iš Eurostato, PRODCOM ir „Amadeus“ duomenų bazių), tyrimų ir pramonės asociacijų pateiktos informacijos analizė, ekonominės veiklos vykdytojų metinės ataskaitos, nacionalinių tyrimų informacija apie nelaimingus atsitikimus ir nacionalinės ataskaitos apie rinkos priežiūrą.

[8] Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Liftų direktyvos 2014/33/ES vertinimas“, SWD(2019) 26 *final*.

[9] 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinantis Tarybos sprendimą 93/465/EEB (OL L 218, 2008 8 13, p. 82).

- su ekonominės veiklos vykdytojų pareigomis: pagal naująją teisės aktų sistemą sudarantį Sprendimą Nr. 768/2008/EB, įrengėjų, gamintojų, įgaliotųjų atstovų, importuotojų ir platintojų pareigų apibrėžtimis ir konkrečiomis nuostatomis, pvz., dėl dvipusio informacijos srauto tarp asmens, atsakingo už pastatų statybą, ir liftų įrengėjo;
- su atitikties vertinimo procedūromis: nuostatomis dėl notifikuotųjų įstaigų informavimo procedūrų, notifikuotosioms įstaigoms taikomais kriterijais ir atitikties vertinimo procedūromis;
- su esminiais sveikatos ir saugos reikalavimais: siektinų sveikatos ir saugos tikslų apibrėžtimi, įskaitant nuostatas dėl galimybių naudotis liftais suteikimo neįgaliesiems ir sutraiškymo pavojaus prevencijos;
- su rinkos priežiūra: pagal naująją teisės aktų sistemą sudarantį Sprendimą Nr. 768/2008/EB priimtomis nuostatomis, įskaitant Sąjungos rinkos priežiūrą ir Sąjungos rinkai pateikiamų liftų arba jų saugos įtaisų kontrolę, liftams ir jų saugos įtaisams, dėl kurių nacionaliniu lygmeniu kyla pavojus, taikomas procedūras, Sąjungos apsaugos procedūrą ir kt.

3. PERKĖLIMAS Į NACIONALINĘ TEISĘ IR ĮGYVENDINIMAS

Siekiant sudaryti sąlygas pasiekti tikslus, Direktyvoje buvo suderinti tam tikri su liftais ir jų saugos įtaisais susiję valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų aspektai. Valstybės narės Direktyvos nuostatas turi perkelti į savo nacionalinę teisę ir jas įgyvendinti.

Direktyva buvo vienodai perkelta į valstybių narių nacionalinę teisę. Nesama jokių įrodymų, kad Direktyvą perkeliant į nacionalinę teisę buvo susidurta su sunkumais, išskyrus vieną vertinimo tyrime nustatytą problemą, susijusią su I priedo „Esminiai sveikatos ir saugos reikalavimai“ 2.2 punkto trečioje pastraipoje įtvirtintos nuostatos dėl išankstinio leidimo perkėlimu į nacionalinę teisę. Šis klausimas išsamiau aptartas 4.2 skirsnyje.

Kalbant apie Direktyvos įgyvendinimą, pažymėtina, kad valstybėse narėse buvo nustatyti tam tikri nedideli skirtumai, susiję su vartojamomis apibrėžtimis, dvipusio informacijos srauto tarp įrengėjo ir asmens, atsakingo už darbą pastate, užtikrinimu, nuostatomis dėl galimybių naudotis liftais suteikimo neįgaliesiems, galimybe suteikti išankstinį leidimą siekiant išvengti sutraiškymo pavojaus, atitikties vertinimu ir EB tipo tyrimo sertifikatais, taip pat rinkos priežiūros praktika.

Direktyvoje nustatytą termino **„įrengėjas“ apibrėžtį** į nacionalinę teisę perkėlė 26 valstybės narės; Estijos teisės aktuose iš pradžių buvo vartojama kita apibrėžtis, pagal kurią įrengėjas buvo vadinamas gamintoju. Tai, kad vietoj termino „įrengėjas“ buvo vartojamas terminas „gamintojas“, neturėjo jokio poveikio Direktyvos taikymui. Be to, Estijos teisės aktuose, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2014/33/ES, šiuo metu taip pat vartojamas terminas „gamintojas“.

Direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatytas **dvipusis informacijos srautas**, kuriuo užtikrinama, kad asmuo, atsakingas už darbą pastate, ir įrengėjas vienas kitam praneštų būtiną informaciją ir imtųsi atitinkamų veiksmų siekdami užtikrinti, kad liftas deramai veiktų ir būtų saugiai eksploatuojamas. Šis straipsnis į 26 valstybių narių nacionalinės teisės aktus perkeltas būtent toks, koks yra Direktyvoje. Austrijos ir Vengrijos teisės aktuose numatytos konkrečios

priemonės, kuriomis užtikrinamas šis informacijos srautas. Šie nedideli skirtumai Direktyvos taikymui poveikio neturi.

Dvidešimt valstybių narių į savo nacionalinės teisės aktus, kuriais Direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, įtraukė nuostatas dėl **galimybių naudotis liftais suteikimo neįgaliesiems**; šios nuostatos į nacionalinę teisę perkeliamos būtent tokios, kokios yra Direktyvoje. Likusios aštuonios valstybės narės nuostatas dėl galimybių naudotis liftais suteikimo įtraukė daugiausia į savo nacionalinius statybos nuostatus. Dauguma valstybių narių nacionaliniuose statybos nuostatuose nustatė papildomų arba konkretesnių nuostatų, kuriomis reglamentuojamas pastatų prieinamumas. Šis aspektas priklauso nacionalinei kompetencijai[10].

Dvidešimt valstybių narių į nacionalinę teisę tiesiogiai perkėlė Direktyvos I priedo „Esminiai sveikatos ir saugos reikalavimai“ 2.2 punkto trečią pastraipą[11], pagal kurią valstybėms narėms konkrečiais atvejais suteikiama galimybė suteikti **išankstinį leidimą**, užuot už kraštinių lifto kabinos judėjimo padėčių palikus laisvas ar apsaugines erdves, imtis kitų atitinkamų priemonių, ypač esamuose pastatuose, siekiant išvengti sutraiškymo pavojaus. Keturiose valstybėse narėse išankstinis leidimas gali būti suteikiamas tik tais atvejais, kai liftą reikia įrengti esamuose pastatuose, kuriems taikomi konstrukciniai apribojimai. Praktiškai šis leidimas valstybėse narėse įgyvendinamas skirtingai. Atsižvelgiant į įvairius skirtingomis technologijomis grindžiamus projektavimo sprendimus, pagal išankstinio leidimo procedūrą įrengėjai gali taikyti kitas priemones, siekdami išvengti sutraiškymo pavojaus. Tačiau dėl skirtingų valstybių narių taikomų kriterijų įrengėjams sunkiau rasti informacijos apie nacionalinę įgyvendinimo praktiką. Tokios praktikos poveikis Direktyvos veikimui aptariamas 4.2 skirsnyje.

Direktyvos 15 ir 16 straipsniuose nustatytos **atitikties vertinimo procedūros**, kurias turi taikyti liftų saugos įtaisų gamintojai ir liftų įrengėjai, yra perkeltos į visų valstybių narių nacionalinę teisę ir jose įgyvendinamos. Kai kurie suinteresuotieji subjektai pranešė, jog įrengėjų kartais buvo prašoma, be **EB tipo tyrimo sertifikatų**, pateikti daugiau įrodymų, kad liftai atitinka reikalavimus. Tokie įgyvendinimo klausimai buvo išbraukti, nes naująja Direktyva 2014/33/ES buvo iš dalies pakeistas EB tipo tyrimo sertifikatų turinys.

Rinkos priežiūra yra viena svarbiausių teisės aktų vykdymo užtikrinimo priemonių, ji grindžiama priemonėmis, kuriomis tikrinama, ar gaminiai atitinka atitinkamus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, ir užtikrinama, kad reikalavimų neatitinkantys gaminiai atitiktų atitinkamus reikalavimus arba būtų pašalinti ir (arba) susigrąžinti iš rinkos.

---

[10] Pavyzdžiui, pagal Prancūzijos, Airijos, Ispanijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės statybos nuostatus, „prieinami“ keleiviniai liftai turėtų atitikti darnųjį standartą EN 81-70. Į Lenkijos nacionalinius statybos nuostatus, derinant juos su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos priimtos deklaracijos rekomendacijomis, įtrauktos konkrečios nuostatos dėl galimybių naudotis liftais suteikimo neįgaliesiems. Kipro, Italijos ir Latvijos statybos nuostatuose numatyti konkretūs reikalavimai dėl lifto kabinos matmenų, telefono aparatų buvimo ir tikslios lifto valdymo pultų buvimo vietos. Ispanijos, Latvijos ir Italijos vietos teisės aktuose nustatyti papildomi reikalavimai, pavyzdžiui, dėl Brailio rašto sistemos naudojimo.

[11] *Liftas privalo būti suprojektuotas ir pagamintas taip, kad lifto kabinai atsidūrus vienoje iš kraštinių savo judėjimo padėčių, ji nebūtų sutraiškyta.*
Šis tikslas įgyvendinamas už kraštinių lifto judėjimo padėčių paliekant laisvas ar apsaugines erdves.
Tačiau konkrečiais atvejais numačius galimybę, kad valstybės narės galėtų suteikti išankstinį leidimą, jeigu įgyvendinti pirmiau minėtą sprendimą, ypač esamuose pastatuose, neįmanoma, norint išvengti minėto pavojaus gali būti numatytos kitos atitinkamos priemonės.

Direktyvoje 95/16/EB nebuvo nustatyta jokių konkrečių procedūrų. Rinkos priežiūros sistema nustatyta Reglamentu (EB) Nr. 765/2008, o į Direktyvą 2014/33/ES įtrauktos konkrečios šia sistema grindžiamos rinkos priežiūros nuostatos. Atlikus vertinimą nustatyta, kad rinkos priežiūra valstybėse narėse buvo įgyvendinama skirtingai, atsižvelgiant į strategijas, stebėsenos veiklos mastą, taip pat patikrų dažnumą ir rūšis.

Direktyvos 28 straipsnyje nustatytos **notifikuotųjų įstaigų informavimo procedūros** valstybėse narėse buvo įgyvendinamos skirtingai. Akreditavimas yra pageidautinas būdas įrodyti notifikuotųjų įstaigų techninius pajėgumus[12], todėl 19 valstybių narių šį straipsnį perkėlė į nacionalinę teisę, o akreditavimą[13] padarė privalomą. Jeigu akreditacijos pažymėjimu nesinaudojama, notifikuotosios įstaigos notifikuojančiajai institucijai pateikia visus patvirtinamuosius dokumentus, kurių reikia jų atitikčiai atitinkamiems reikalavimams patikrinti. Su informavimo procedūromis susiję įgyvendinimo skirtumai Direktyvos taikymui poveikio neturi.

4. PAGRINDINIAI VERTINIMO REZULTATAI

4.1. Aktualumas

Atlikus vertinimą padaryta išvada, kad pirminiai Direktyvos tikslai tebėra tokie pat svarbūs, kaip ir tada, kai buvo pateiktas pirmasis Direktyvos pasiūlymas. Visų pirma, tikslai užtikrinti aukštą naudotojų, įrengėjų ir techninės priežiūros darbuotojų saugos lygį, taip pat laisvą liftų ir jų saugos įtaisų judėjimą ir toliau yra labai svarbūs.

Apskritai manoma, kad Direktyva yra aiški. Tačiau atlikus vertinimą paaiškėjo, jog reikia nagrinėti, ką būtų galima padaryti, kad svarbių su eksploatuojamais liftais susijusių pakeitimų atžvilgiu Direktyvos taikymo sritis taptų aiškesnė ir dėl to, užuot taikius nacionalinės teisės aktus, reikėtų taikyti Direktyvą ir, užuot vartojus terminą liftų „gamintojas“, vartoti Direktyvoje vartojamą terminą „įrengėjas“, taip pat sąvokas „pradėjimas eksploatuoti“ ir „pateikimas rinkai“. Kalbant apie nuostatas dėl išankstinio leidimo, pažymėtina, jog buvo išreikštas susirūpinimas dėl nesuderintų kriterijų, kuriuos valstybės narės taiko suteikdamos arba atšaukdamos išankstinį leidimą ir dėl to atsiranda skirtinga praktika, taip pat dėl tikimybės, kad Europos Sąjungoje gali atsirasti skirtingų saugos standartų. Tam tikrų abejonių taip pat išreikšta dėl nuostatų dėl galimybių naudotis liftais suteikimo neįgaliesiems aiškumo, nes visam pastatui taikomi skirtingi nacionaliniai prieinamumo reikalavimai, o galimybės naudotis liftais reglamentuojamos Direktyva.

Atlikus vertinimą paaiškėjo, kad Direktyva ne tik yra svarbi laisvam į jos taikymo sritį patenkančių gaminių judėjimui, ji taip pat yra tinkama politikos priemonė, skirta naujiems bendriems pavojams, atsirandantiems dėl su liftais susijusių technologinių pokyčių, nagrinėti. Pagal naująjį požiūrį Direktyvoje nustatomi tik tie pavojai, kuriuos reikia nagrinėti, ir tik

[12] http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/accreditation_lt

[13] Pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnį, „akreditavimas – nacionalinės akreditacijos įstaigos patvirtinimas, kad atitikties vertinimo įstaiga atitinka reikalavimus, apibrėžtus darniuosiuose standartuose, ir, jei būtina, kitus papildomus reikalavimus, įskaitant pagal atitinkamų sektorių schemas taikomus reikalavimus, atlikti konkrečią atitikties vertinimo veiklą“.

siektini saugos tikslai, todėl gamintojai ir įrengėjai gali pasirinkti teisės aktus atitinkančius techninius sprendimus. Dėl to liftų sektoriuje galima diegti naujoves.

4.2. Veiksmingumas

Nuolatinis ES vidaus ir užsienio prekybos vertės didėjimas yra svarbus rodiklis, kad Direktyva veiksmingai prisidėta prie gerai veikiančios liftų ir jų saugos įtaisų vidaus rinkos, suderinus atitinkamus nacionalinės teisės aktus. Direktyvos veiksmingumą dar labiau sustiprina ja užtikrinamas teisinis tikrumas ir skaidrumas. Duomenys apie su liftais susijusius nelaimingus atsitikimus Europos Sąjungoje yra padriki ir nepakankamai išsamūs. Taigi šiais duomenimis gali būti pateikiamos tik atrinktos ir tikro pagrindo neturinčios gairės apie per tam tikrą laiką įvykusių nelaimingų atsitikimų skaičių ir tendencijas. Apskritai, atsižvelgiant į mažėjantį nelaimingų atsitikimų, susijusių su techninės priežiūros darbuotojais, ir eksploatuojamų liftų skaičiaus santykį, galima daryti išvadą, kad taikant Direktyvą pavyko padidinti liftų saugą. Kalbant apie naudotojus, pažymėtina, jog iš turimų nacionalinių ataskaitų duomenų matyti, kad Direktyvos poveikis jokiu būdu nėra neigiamas, be to, Direktyva galėjo net šiek tiek padėti padidinti liftų saugą.

Atlikus vertinimą taip pat padaryta išvada, kad, siekiant užtikrinti aukščiausio lygio naudotojų ir techninės priežiūros darbuotojų sveikatos apsaugą ir saugą, **atitikties vertinimo procedūros** buvo tinkamos. Šią išvadą iš esmės pripažįsta suinteresuotieji subjektai, be to, ji siejama su notifikuotųjų įstaigų vykdoma tolesne kontrole.

Be kita ko, 3 skirsnyje aptarta termino **įrengėjas** apibrėžtis, sąvokos liftų **pateikimas rinkai** ir **pradėjimas eksploatuoti**, 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata dėl **dvipusio informacijos srauto** ir **notifikuotųjų įstaigų informavimo procedūros** yra išsamiau patikslintos peržiūrėtame Liftų direktyvos 2014/33/ES taikymo vadove[14] (toliau – Liftų direktyvos vadovas); suinteresuotieji subjektai plačiai pripažįsta, kad informacija šiame vadove išdėstoma aiškiai. Be to, Mėlynajame vadove[15] paaiškinta apie darnų gaminiams skirtų derinamųjų Sąjungos teisės aktų, tokių kaip Direktyva 2014/33/ES, taikymą.

Tačiau, atlikus vertinimą, paaiškėjo keletas veiksnių, dėl kurių sumažėjo Direktyvos veiksmingumas. Kalbant apie **išankstinio leidimo** procedūrą, pabrėžtina, kad valstybės narės priėmė skirtingą nacionalinę praktiką, todėl įrengėjams sunku rasti informacijos apie taikomas nacionalines leidimų suteikimo procedūras ir kriterijus. Direktyvoje liftų įrengėjams suteikiama veiksmų laisvė, kad jie galėtų padėti išvengti sutraiškymo pavojaus, nes valstybių narių valdžios institucijoms suteikiant išankstinį leidimą trūksta skaidrumo ir tikrumo. Atlikus vertinimą padaryta išvada, jog, nepaisant to, kad išankstinis leidimas atitinka naująjį požiūrį, Liftų direktyvos vadove šiuo metu nepateikiama pakankamai išsamių su šia procedūra susijusių gairių.

Kalbant apie **galimybių naudotis liftais suteikimą neįgaliesiems**, pažymėtina, kad nuostatos dėl galimybių naudotis liftais visoje Europos Sąjungoje įgyvendintos skirtingai. Tačiau reikalavimai dėl galimybių naudotis liftais pagal Direktyvą yra suderinti, o pastatų prieinamumas priklauso valstybių narių kompetencijai. Nors daugelis suinteresuotųjų subjektų

[14] https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29961

[15] Mėlynasis vadovas dėl gaminius reglamentuojančių ES taisyklių įgyvendinimo, 2016 m. 2016/C 272/01.

mano, kad nacionalinės nuostatos dėl prieinamumo nėra apsunkinančios ir netrukdo vidaus rinkai veikti, siekiant išsamiau paaiškinti kompetencijos pasidalijimą būtų galima panaudoti Liftų direktyvos vadovą.

Nustatyta, kad **rinkos priežiūra** valstybėse narėse buvo įgyvendinama skirtingai, atsižvelgiant į strategijas, stebėsenos veiklos mastą, patikrų dažnumą ir rūšis, taip pat nuobaudų dydį, o tai turi neigiamo poveikio bendram Direktyvos veiksmingumui. Vis dėlto iš surinktų įrodymų matyti, kad rinkai tiekiamų liftų ir jų saugos įtaisų neatitikties reikalavimams lygis iš tiesų yra labai žemas. Šis teigiamas laimėjimas siejamas su stipriu ir teigiamu notifikuotųjų įstaigų vaidmeniu atitikties vertinimo procese – šios įstaigos veikia kaip „galutiniai tikrintojai“, užtikrinantys, kad gaminiai atitiktų Direktyvą. Be to, pagal naująją teisės aktų sistemą suderinta Direktyva 2014/33/ES padėjo gerokai pagerinti liftų rinkos priežiūros sistemą, nes buvo nustatytos daug išsamesnės rinkos priežiūros nuostatos.

Siekiant užtikrinti veiksmingą Direktyvos taikymą, labai svarbu parengti **darniuosius standartus**. Iš tiesų jie daugiausia naudojami kaip labiausiai paplitęs būdas įrodyti atitiktį esminiams sveikatos ir saugos reikalavimams. Pagal atitikties užtikrinimo mechanizmo prezumpciją taikant darniuosius standartus gamintojai ir įrengėjai gali išvengti papildomų sąnaudų, susijusių su kitokių, nei pagal šiuos standartus numatytieji, sprendimų atitikties reikalavimams patikra. Iš esmės dėl šios priežasties savanoriškai taikomus darniuosius standartus ekonominės veiklos vykdytojai *de facto* suvokia kaip privalomus. Tai ypač aktualu MVĮ, kurios neturi pakankamai išteklių, kad galėtų išbandyti kitokius, nei pagal šiuos standartus numatytieji, techninius sprendimus. Kitas klausimas – Europos standartizacijos komiteto (CEN) taikoma darniųjų standartų rengimo procedūra kartais būna labai ilga, o tai reiškia, kad taikant šiuos standartus ne visada galima prisitaikyti prie sparčiai daromos technologijų pažangos. Dėl to, kaip rengiami šie standartai, MVĮ taip pat gali būti nepalankioje padėtyje, nes šis procesas nėra pakankamai skaidrus ir įtraukus. Nors Komisija yra įsipareigojusi į standartizacijos srities veiklą įtraukti kuo daugiau suinteresuotųjų subjektų, atstovavimo MVĮ rengiant darniuosius Europos standartus klausimas yra susijęs su atitinkamų Europos standartizacijos organizacijų, kurios yra nepriklausomos privačios įstaigos, vidaus struktūra.

4.3. Efektyvumas

Nėra aiškaus požiūrio į bendrą Direktyvos poveikį įmonių išlaidoms, nes neįmanoma atkurti pagrindinio scenarijaus ar nustatyti kitų palyginimo aspektų. Be to, iš to laikotarpio, kai Direktyva dar negaliojo, turima labai nedaug duomenų. Suinteresuotieji subjektai, su kuriais buvo konsultuojamasi atliekant vertinimą, nepateikė kiekybinių Direktyvos poveikio įverčių ir tarp Direktyvos taikymo ir pardavimo masto padidėjimo negalėjo nustatyti tiesioginio priežastinio ryšio. Todėl analizė grindžiama kokybine informacija.

Remiantis turimais kokybiniais duomenimis, atrodo, kad bendra Direktyvos teikiama nauda yra didesnė nei visų kategorijų suinteresuotųjų subjektų patiriamos sąnaudos ir gaunama nauda. Be to, nesama įrodymų, kad su reikalavimų laikymusi susijusios išlaidos, patirtos pradėjus taikyti Direktyvą, padidėjo, palyginti su laikotarpiu iki 1999 m. Bet kuriuo atveju, suderinus skirtingus nacionalinius režimus, Direktyva supaprastinami administraciniai ir atitikties reikalavimai, taikomi prekiaujant liftais ir jų saugos įtaisais užsienyje. Šiuo atžvilgiu

atrodo, kad daugiau nėra jokių galimybių dar labiau supaprastinti šiuos reikalavimus. Vis dėlto pažymėtina, kad su galimybėmis lengviau patekti į vidaus rinką susiję pranašumai, regis, nėra vienodai paskirstyti, nes, suderinus skirtingus nacionalinius režimus, didesnės bendrovės, plėtodamos ES vidaus eksporto kryptį, gauna daugiau naudos nei MVĮ. Tai pasakytina ir apie MVĮ ekonominės veiklos vykdytojus, ir apie MVĮ notifikuotąsias įstaigas.

Galiausiai iš turimų statistinių duomenų matyti, jog su liftais susijusių nelaimingų atsitikimų, į kuriuos patenka techninės priežiūros darbuotojai, pastaraisiais metais sumažėjo, o dėl to būtų galima manyti, kad padidėjo liftų sauga. Deja, remiantis turimais su nelaimingais atsitikimais susijusiais statistiniais duomenimis, tarp Direktyvos ir didesnės liftų saugos negalima nustatyti tiesioginio priežastinio ryšio, nes pagal statistinius duomenis seni eksploatuojami liftai nėra atskiriami nuo liftų, kurie tiekiami rinkai pagal Direktyvą, be to, nelaimingų atsitikimų priežastis juose paprastai nenurodoma.

4.4. Suderinamumas

Apskritai manoma, kad Direktyva yra suderinama su kitais ES teisės aktais, šiuo atžvilgiu jokių problemų nenustatyta. Nenustatyta jokių Direktyvos ir kitų su liftais susijusių ES teisės aktų, ypač atsižvelgiant į Direktyvą 2006/42/EB dėl mašinų[16], Reglamentą (ES) 2016/424 dėl lynų kelio įrenginių[17] ir Reglamentą (ES) Nr. 305/2011 dėl statybos produktų[18], nuostatų neatitikimų. Tačiau šių direktyvų sąsajos ne visada yra visiškai aiškios.

Tarp Direktyvos ir nacionalinių statybos srities teisės aktų nenustatyta jokių esminių prieštaravimų. Kalbant apie Direktyvos vidaus nuoseklumą, pabrėžtina, kad liftų įrengėjams ir liftų saugos įtaisų gamintojams taikytinus reikalavimus apskritai galima vertinti kaip aiškius, be to, nenustatyta jokių iš dalies sutampančių taisyklių.

4.5. Europos pridėtinė vertė

ES metodas tebėra tinkamiausia priemonė – palyginti su nacionaliniais metodais, ją taikant suteikiama daugiau galimybių pasiekti Direktyvoje nustatytus tikslus. Iš tiesų Direktyva padėjo valstybėse narėse sumažinti skaidymą norint išvengti reglamentavimo, nes ją taikant buvo suderinti su liftų sektoriumi susiję nacionalinės teisės aktai, o dėl to pagerėjo vidaus rinkos veikimas ir buvo padidinta liftų sauga. Didžioji dalis suinteresuotųjų subjektų pripažįsta Direktyvos Europos pridėtinę vertę, visų pirma kalbant apie palankesnes sąlygas laisvam liftų ir jų saugos įtaisų judėjimui ir didesnę jų saugą.

5. IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI

Vertinimo rezultatai yra teigiami. Surinkti įrodymai patvirtina, kad direktyva veikia gerai ir apskritai jos tikslai yra įgyvendinti. Direktyva taip pat laikoma veiksminga priemone suderintai Sąjungos masto liftų ir jų saugos įtaisų sistemai kurti. Nenustatyta jokių

[16] 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB dėl mašinų, iš dalies keičianti Direktyvą 95/16/EB (nauja redakcija) (OL L 157, 2006 6 9, p. 24).

[17] 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/424 dėl lynų kelio įrenginių, kuriuo panaikinama Direktyva 2000/9/EB (OL L 81, 2016 3 31, p. 1).

[18] 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB (OL L 88, 2011 4 4, p. 5).

neveiksmingumo požymių ar supaprastinimo galimybių, dėl kurių reikėtų keisti teisės aktus. Direktyva taip pat laikoma nuoseklia ir tinkama, o ją taikant ES lygmeniu akivaizdžiai suteikiama pridėtinės vertės.

Tačiau nustatyta keletas Direktyvos veikimui įtakos turinčių veiksnių. Šiomis aplinkybėmis reikia atskirti su Direktyvos įgyvendinimu susijusius aspektus, dėl kurių raginama gerinti jos įgyvendinimą, ir veiksnius, dėl kurių vykdant teisėkūros procesą galėtų prireikti keisti Direktyvos taikymo sritį ir (arba) gaminiams taikomus reikalavimus.

Atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, nėra pakankamai įrodymų, kad būtų galima daryti išvadą, jog Direktyvą reikia peržiūrėti. Tačiau Komisija mano, kad toliau stiprinant vienodą Direktyvos įgyvendinimą, visų pirma taikant neprivalomo pobūdžio priemones, pvz., geresnį koordinavimą ir patobulintas gaires, būtų galima atsižvelgti į atliekant vertinimą nustatytas problemas.

Taip pat būtų svarbu užtikrinti, kad visi ekonominės veiklos vykdytojai ir atitinkamos notifikuotosios įstaigos galėtų susipažinti su naujausia informacija apie valstybių narių taikomus pastatų prieinamumo reikalavimus ir išankstinio leidimo procedūros perkėlimo į nacionalinę teisę metodus.

Be to, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas patekti į rinką, atkreipiant dėmesį į savanorišką darniųjų standartų, kuriais remiantis daroma prielaida, kad bus laikomasi esminių Direktyvos sveikatos ir saugos reikalavimų, taikymo pobūdį, taip pat reikėtų imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad gamintojams ir įrengėjams, visų pirma MVĮ, skirti standartai būtų laiku parengti.

Liftų sektoriuje yra tinkamai įsteigtų forumų, kurie gali būti naudojami siekiant įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama pagerinti Direktyvos įgyvendinimą ir veikimą, būtent:

- liftų darbo grupė;
- liftų rinkos priežiūros institucijų administracinio bendradarbiavimo grupė;
- liftų notifikuotųjų įstaigų koordinavimo grupė.

Todėl Komisija, atsižvelgdama į vertinimo išvadas, imsis šių priemonių:

- dėl kai kurių apibrėžčių aiškumo: kaip reikalauja suinteresuotieji subjektai, siekdama patikslinti tam tikrus Direktyvos terminus, tokius kaip „įrengėjas“, „pateikimas rinkai“ ir „pradėjimas eksploatuoti“, Komisija dės daugiau pastangų koordinuoti liftų darbo grupės veiklą;
- dėl išankstinio leidimo: siekdama užtikrinti visapusišką skaidrumą ir padidinti teisinį tikrumą, Komisija perduos klausimą dėl valstybių narių veiklos koordinavimo gerinimo liftų rinkos priežiūros institucijų administracinio bendradarbiavimo grupei nagrinėti, kad būtų nustatytas nuoseklesnis ir vienodesnis Direktyvos I priedo 2.2 punkto paskutinėje pastraipoje nustatytos išankstinio leidimo procedūros taikymas;

- dėl galimybių naudotis liftais suteikimo neįgaliesiems: Komisija labiau patikslins ribą tarp Direktyvoje nustatytų su galimybėmis naudotis liftais susijusių reikalavimų ir nacionalinės teisės aktų dėl pastatų ir statinių prieinamumo iškeldama šį klausimą liftų darbo grupei. Visų pirma, dėmesys bus skiriamas skirtingoms liftų įrengimo ir naudojimo sąlygoms, pvz., atsižvelgiant į pastato rūšį ir paskirtį, grindų lygį ir t. t.

Liftų darbo grupei patvirtinus naujas patobulintas gaires dėl nuostatų (kurioms, remiantis vertinimo išvadomis, trūksta aiškumo), jos bus pateiktos kaip Liftų direktyvos vadovo, pagrindinio informacinio dokumento, kuriuo remiamasi aiškinant ir įgyvendinant Direktyvą, pakeitimai;

- dėl rinkos priežiūros: Komisija atidžiai stebės, kaip visose valstybėse narėse užtikrinamas Direktyvos vykdymas ir kaip vykdoma liftų rinkos priežiūros institucijų administracinio bendradarbiavimo grupės veikla. Ji taip pat siūlys suderintus veiksmus kompetentingų rinkos priežiūros institucijų bendradarbiavimo srityje.

  Komisija skatins liftų rinkos priežiūros institucijų administracinio bendradarbiavimo grupės narius skleisti kompetentingoms rinkos priežiūros institucijoms išsamesnę informaciją apie atitinkamas nacionalines rinkos priežiūros programas ir informaciją apie su nelaimingais atsitikimais susijusių statistinių duomenų šaltinius, taip pat ragins šią grupę išnagrinėti galimą sąveiką. Siekdama užtikrinti, kad rinkai būtų tiekiami tik reikalavimus atitinkantys liftai ir jų saugos įtaisai ir kad būtų išlaikyta sąžininga konkurencija, Komisija ir toliau daug dėmesio skirs tam, kad rinkos priežiūros institucijoms būtų sudarytos palankesnės sąlygos sklandžiai bendradarbiauti.

  Komisija taip pat pažymi, kad jos pateiktas pasiūlymas dėl prekes reglamentuojančių dokumentų rinkinio[19] apima pasiūlymą dėl naujo rinkos priežiūros srities reglamento, kuriuo, be kita ko, siekiama sustiprinti rinkos priežiūros institucijų ir muitinės pareigūnų vykdomą kontrolę, kad nesaugūs gaminiai nepatektų į Sąjungos rinką;

- dėl standartizavimo proceso: siekdama užtikrinti, kad darnieji standartai, kuriais remiantis daroma prielaida, jog bus laikomasi esminių Direktyvos sveikatos ir saugos reikalavimų, būtų laiku parengti, Komisija jau ėmėsi būtinų priemonių, kad galėtų remti standartų rengimo procesus ir aktyviau juose dalyvauti. Naujajame standartizacijos prašyme M/549[20] numatytos priemonės, kurių reikia siekiant stebėti, kaip rengiami darnieji standartai, kuriais grindžiama Direktyva, ir teikti rekomendacijas. Ypač daug pastangų bus dedama siekiant veiksmingai įgyvendinti skaidrumo didinimo veiksmus, padidinti teisinį tikrumą ir paspartinti standartų priėmimą pagal Komisijos komunikatą dėl darniųjų standartų[21].

---

[19] Prekes reglamentuojančių dokumentų rinkinys. Pasiūlymas dėl reglamento dėl gaminiams taikomų ES teisės aktų laikymosi ir vykdymo užtikrinimo, ES gaminių atitikties tinklas, COM(2017) 795.

[20] 2016 m. rugsėjo 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas dėl standartizacijos prašymo Europos standartizacijos komitetui dėl liftų ir liftų saugos įtaisų, kuriuo remiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/33/ES, C(2016) 5884 *final*.

[21] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Darnieji standartai: skaidrumo ir teisinio tikrumo didinimas kuriant visapusiškai veikiančią bendrąją rinką“, COM(2018) 764 *final*.